

VO

LESBRIEF VOOR
Geschiedenis

ONDER- & BOVENBOUW

Trojan Wars

Hoe ver durf
jij te gaan voor
jouw idealen?

Het
Nationale
Theater
educatie

Beste docent,

Wij kijken ernaar uit u en uw leerlingen binnenkort te ontvangen bij *Trojan Wars*, de nieuwste voorstelling van HNTjong. Met het educatieve programma bereidt u (samen met uw collega's) het voorstellingsbezoek voor.

Over de voorstelling

De beeldschone koningsvrouw Helena verdwijnt uit Griekenland en duikt op in Troje. Ruim 30 eeuwen geleden was deze gebeurtenis voldoende om een pril vredesbestand te doen omslaan in de meest bekende oorlog uit de Griekse tijd: De Trojaanse Oorlog. Duizenden Grieken en Trojanen trokken ten strijde. Maar waarvoor? Voor Helena? De koning, hun eer of het landsbelang? Of voor nog iets anders? Met *Trojan Wars* brengt HNTjong deze beroemde oorlog naar het theater als vijf uur durende marathonvoorstelling. Het klassieke verhaal is naar het heden vertaald in een totaalervaring: Vanaf het moment dat uw leerlingen de schouwburg binnenstappen, komen zij in aanraking met strijd, vriendschap, trouw en jaloezie. En met de vragen die rond het strijdtoneel opdoemen en achterblijven: Welke offers kan je brengen? Hoe ver durf jij te gaan voor je idealen? Wat doe je als je leven écht op het spel staat?

Educatieprogramma

Het educatieprogramma bij *Trojan Wars* bestaat uit vijf lesbrieven, een workshop in de klas en een reflectietool. Voor een optimale theaterervaring raden wij u aan ten minste één van de lesbrieven in de klas te behandelen. In de lesbrieven doen de leerlingen – voorafgaand aan de voorstelling – onder begeleiding van de docent vakspecifiek onderzoek naar thema's en vragen uit *Trojan Wars*. De workshop bereidt de leerlingen voor op de voorstelling door ze de thema's te laten ervaren en bevragen. Ook maken de leerlingen in de workshop alvast kennis met verschillende verhalen uit de Ilias. Het plannen van de workshop(s) bij u op school is reeds gebeurd of zal binnenkort plaatsvinden.

De reflectietool kan na afloop van de voorstelling worden gebruikt. Hierin staat de vraag centraal: wat betekent het om vrij te zijn?

Lesbrieven

De lesbrieven zijn ontwikkeld rondom het overkoepelende thema 'strijd'. Bij elk vak wordt er ingegaan op een ander aspect van strijd. Denk hierbij aan onderwerpen als dancebattles, onderhandelen en winnen.

De lesbrieven richten zich op de volgende vakken:

- Geschiedenis (onder- en bovenbouw)
- Maatschappijleer en -wetenschappen (bovenbouw)
- CKV/Kunst Algemeen (bovenbouw)
- Lichamelijke opvoeding (onder- en bovenbouw)
- Drama (onder- en bovenbouw)

De lessen zijn gebaseerd op een lesuur van 50 minuten. U beslist hoeveel tijd u wilt investeren, met hoeveel van de aangeboden lesbrieven u aan het werk gaat en in welke vaksecties. De manier waarop u de lesbrieven behandelt, is afhankelijk van uw tijd en het niveau van uw leerlingen. Voelt u zich vrij om zelf de juiste afstemming te maken en eventueel aanpassingen te doen.

We willen u erop attenderen dat de lesbrieven ook los van de voorstelling gebruikt kunnen worden. De lesbrieven passen binnen de algemeen opgestelde examenprogramma's (zoals door het SLO opgesteld) en zijn zo ontwikkeld dat ze zowel voorstelling- als vakoverstijgend inzetbaar zijn. Daarnaast kunt u het programma ook inzetten als project-onderwijs voor een breder perspectief op het thema en een stevigere inbedding van het theaterbezoek.

Heeft u naar aanleiding van het lezen van deze lesbrieven nog vragen? Neem dan contact op met Dimphna van Kempen: dimphnavankempen@hnt.nl of 088 356 53 14.

De juiste uitrusting

In de voorstelling *Trojan Wars* breekt er oorlog uit naar aanleiding van Helena's verdwijning uit Griekenland naar Troje. Deze gebeurtenis is de directe aanleiding voor de Trojanen en Grieken om het gevechtspak aan te trekken. In deze les verplaatsen de leerlingen zich in 'de soldaat', en proberen een idee te krijgen van de waarde van verschillende voorwerpen, eigenschappen en emoties in verschillende oorlogen. Ze onderzoeken onder uw begeleiding hoe keuzes een oorlog kunnen beïnvloeden. Centraal staat de vraag: "Wat neem je mee als je nu ten strijde moet trekken?" Aan de hand van verschillende beschrijvingen over oorlogen doen de leerlingen onderzoek naar welke invloed deze oorlogen uitoefenen op de uitrusting die soldaten meenemen.

De leerlingen gaan hun tas inpakken aan de hand van keuzes gebaseerd op een waargebeurde oorlog. Hierdoor zijn zij bewust bezig met het maken van een voorstelling bij de verschillende historische gebeurtenissen. Daarnaast laat u de leerlingen op meerdere momenten hun keuzes en standpunten onderbouwen met argumenten. De argumentatie kan goed gestuurd worden naar de samenhang tussen verandering en continuïteit tussen verschillende oorlogen.

Benodigheden

- Eén print van [bijlage 1](#)
- 25 prints van [bijlage 2](#)
- 25 prints van [bijlage 3](#)
- [Bijlage 4](#): Lijst met emoties
- [Bijlage 5](#): beschrijvingen van vier oorlogen
- [Bijlage 6](#): Informatie over nagespreksvoering
- Stapel blanco A4-papier
- Pennen
- Timer op het bord

Vorbereiding voor de les

- Zet de tafels en stoelen aan de kant zodat in het midden een lege ruimte ontstaat. Deze lege ruimte moet groot genoeg zijn om een kring met de leerlingen te vormen.
- Knip de woorden van [bijlage 2](#) en [bijlage 3](#) uit.

- Verdeel de uitgeknipte woorden uit [bijlage 2](#) over de tafels met de tekst naar boven.
- Verdeel de uitgeknipte woorden uit [bijlage 3](#) over de tafels met de tekst naar beneden.
- Print één exemplaar van [bijlage 4](#) per leerling.
- Beam een timer op het bord.

Opdracht 1

Verzamel

5 MINUTEN

Wacht de leerlingen op bij de deur. Vraag de leerlingen bij binnenkomst hun jassen en tassen aan de zijkant te zetten. Daarna leest u de brief uit [bijlage 1](#) voor. In deze brief worden de leerlingen opgeroepen voor de dienstplicht en krijgen ze de opdracht om individueel en binnen 20 seconden zo veel mogelijk verschillende voorwerpen in het lokaal te verzamelen.

Tip! Het gaat bij het verzamelen van de voorwerpen niet om de hoeveelheid, maar om de verscheidenheid.

Na de 20 seconden vraagt u de leerlingen verspreid door het lokaal te gaan zitten en de verzamelde voorwerpen voor zich neer te leggen.

Opdracht 2

Pak je uitrusting in

5 MINUTEN

Nu de leerlingen de verzamelde voorwerpen voor zich hebben liggen, zullen ze hun eigen tas moeten inpakken voor de oorlog. Een soldaat kan echter niet al zijn spullen in zijn tas stoppen, dan zou hij bezwijken onder het gewicht.

Een leerling mag daarom niet meer dan 15 kilo aan voorwerpen inpakken. Op ieder voorwerp staat rechtsonder een getal, dit refereert aan het gewicht van de voorwerpen in kilo's. De leerlingen zullen dus keuzes moeten maken.

Wat is onmisbaar voor een soldaat in een oorlog? Wat neem ik mee en wat laat ik achter?

U geeft de leerlingen 20 seconden de tijd om te kiezen welke voorwerpen zij meenemen.

Tip! Laat de leerlingen de niet-gekozen voorwerpen apart neerleggen, deze kunnen ze later gebruiken als vergelijkingsmateriaal.

Nadat de leerlingen hun keuze hebben gemaakt, vraagt u drie leerlingen hun lijst met voorwerpen voor te lezen. Vraag vervolgens of iemand nog een voorwerp mist dat niet genoemd is, maar wel belangrijk is. De lijst met voorwerpen zal voor iedereen anders zijn; het is daarom belangrijk de verschillende keuzes te laten benoemen en beargumenteren.

Opdracht 3

Laat je leiden door je eigenschappen

5 MINUTEN

Naast voorwerpen kan een soldaat ook baat hebben bij een aantal eigenschappen tijdens het strijden in een oorlog. Draai de eigenschappen uit bijlage 3 op de tafel om en geef de leerlingen de opdracht om in 20 seconden weer zo veel mogelijk verschillende woorden te verzamelen.

Als de leerlingen de eigenschappen hebben verzameld gaan ze op de plek zitten waar hun voorwerpen nog liggen.

Welke eigenschap is een 'must' in een oorlog, en met welke zou je zonder kunnen? Zijn er eigenschappen die jou, als soldaat, kunnen hinderen? De leerlingen krijgen 20 seconden om vijf eigenschappen mee te nemen de oorlog in. De andere eigenschappen moeten ze 'achterlaten'. Bespreek kort de keuzes van een aantal leerlingen en vraag ze deze keuzes te beargumenteren, op dezelfde wijze als opdracht 2.

Opdracht 4

Vertrek

15 MINUTEN

De leerlingen hebben een aantal voorwerpen en eigenschappen gekozen die ze mee zouden nemen in een oorlog. Die keuze heeft alleen nog geen specifieke context. Lees de beschrijving van de Peloponnesische oorlog uit bijlage 5 voor. Door een waargebeurde oorlog aan te halen, creëert u een context waarbinnen keuzes een andere waarde kunnen krijgen. De leerlingen kunnen hierdoor de ingepakte voorwerpen en eigenschappen met elkaar te vergelijken.

Verdeel de leerlingen daarom in groepjes van minimaal vier en laat ze hun keuzes aan de hand van de Peloponnesische oorlog vergelijken. Welke voorwerpen en eigenschappen zijn het meest belangrijk in deze oorlog? Als een soldaat één van jullie tassen mee zou mogen nemen deze oorlog in, welke is dan het meest waardevol? Geef de leerlingen drie minuten de tijd om dit te bespreken.

Let op! De leerlingen mogen hun keuze niet meer veranderen. Afhankelijk van de tijd kunt u één of meer van de andere oorlogsbeschrijvingen voorlezen en deze vervolgens laten bespreken in de groepjes.

Tip! Het is prettig om meerdere scenario's aan te bieden, omdat de verandering en continuïteit van de waardering van voorwerpen en eigenschappen op deze manier het beste naar voren komt.

Opdracht 5

Rangorde met emoties

5 MINUTEN

Laat de leerlingen in een grote kring zitten. Deel vervolgens bijlage 4 uit, zodat iedere leerling een print met emoties erop heeft. Vraag de leerlingen om de emoties op bijlage 4

in gewicht uit te drukken, en dat te beargumenteren. Door de emoties met elkaar te vergelijken, beantwoorden de leerlingen de vraag welke emoties ballast en welke ondersteunend zijn. Angst kan bijvoorbeeld een last zijn, maar kan soms ook helpen met het snel maken van keuzes. Geef de leerlingen 2 minuten de tijd om het gewicht toe te kennen aan de emoties en dat te beargumenteren. Na deze 2 minuten laat u de leerlingen in tweetallen hun lijsten met elkaar vergelijken. Welke emoties wegen het zwaarste mee en waarom? Neem hier niet meer dan drie minuten voor.

Opdracht 6

De ultieme lijst

5 MINUTEN

Nadat de leerlingen voorwerpen, eigenschappen en emoties waarde hebben toegekend is het tijd om een 'ultieme oorlogstas' in te pakken. Laat de leerlingen op de achterzijde van bijlage 4 hun paklijst schrijven. Met deze paklijst geven de leerlingen antwoord op de vraag: "Als jij zou moeten vechten in een oorlog, wat is voor jou dan het belangrijkste: voorwerpen, eigenschappen of emoties?" De paklijst bestaat uit maximaal 8 'dingen'. Ze mogen zelf kiezen wat ze erin stoppen, en hoeveel ervan.

Let op! Het kan zo zijn dat een leerling 8 emoties meeneemt, en de voorwerpen en eigenschappen thuislaat. Het is interessant om deze leerling te bevragen.

Opdracht 7

Nagesprek

10 MINUTEN

Om het onderzoek af te ronden, gaat u een filosofisch nagesprek aan met uw leerlingen. Het doel van dit gesprek is het verder bevragen van de thematiek. Neem de rol van gespreksleider aan, voor enkele tips over het leiden van een filosofisch gesprek kunt u bijlage 5 lezen. Het belangrijkste is dat er geen goed of fout antwoord bestaat tijdens dit gesprek. Hieronder staan verschillende vragen waarmee u het nagesprek kunt starten.

- Als jij zou moeten vechten in een oorlog, wat is voor jou dan het belangrijkste: voorwerpen, eigenschappen of emoties?
- Hoeveel weegt angst?
- Wat zou er voor jou veranderen als je vanaf morgen over iedere beslissing moet vechten?

Bijlage #1

Oproep dienstplicht

OPROEPING VOOR DE KONINKLIJKE LANDMACHT

**Ministerie van Defensie
Directie Dienstplichtzaken,
Sectie indeling landmacht**

Onderwerp:

Opkomst in werkelijke dienst

Hierbij roep ik u allen op ter opkomst in werkelijke dienst om bij de Koninklijke Landmacht als gewoon dienstplichtige uw eerste oefening te vervullen. U dient zich bij dezen te begeven naar (NAAM VAN LOKAAL). In uw eigen belang raad ik u aan aandachtig kennis te nemen van de op deze oproeping voorkomende 'bijzondere bepaling'.

Bijzondere bepaling:

- De opgeroepene is verplicht aan deze oproeping gevolg te geven en tijdig op de aangewezen plaats aanwezig te zijn. Het doel van de eerste oefening is het voorzien van compleetheid in tot uitrusting behorende goederen.
- Op de tafels die zich bevinden in (NAAM VAN LOKAAL) kunt u de tot de uitrusting behorende goederen vinden. Aan de opgeroepene het verzoek een grote verscheidenheid aan goederen te verzamelen voor zijn uitrusting. Hiervoor heeft u twintig seconden de tijd.
- Treed binnen en verzamel uw voorwerpen alvorens u plaats neemt in (NAAM VAN LOKAAL)

Hoogachtend,

De Minister van Defensie
voor deze,
De directeur Dienstplichtzaken

Bijlage #2

SCHAAR

0,4 KG

FIETS

10 KG

SPORK

0,5 KG

BIJL

5 KG

SPEER

4 KG

PAPIER EN SCHRIJF-
GEREI

1 KG

GEWEER

6 KG

BRIL

0,5 KG

USB-STICK MET
EEN VIRUS

0,3 KG

ZWAARD

5 KG

KRUIS

3 KG

ZAKMES

0,9 KG

SPEELGOEDPOP

0,8 KG

TAMPONS

0,2 KG

SLINGER-
KOGEL

2,5 KG

BESTUURBARE
AUTO

4,2 KG

VOEDSEL-
PAKKETTEN

8,2 KG

WATER-
FLESSEN

6,2 KG

CAMOUFLAGE-
SCHMINK

1,5 KG

FOTO'S

0,5 KG

LASERGUN

4,5 KG

HEADSET

2 KG

VALS PERSOONS-
BEWIJS

0,2 KG

HELM

1,5 KG

HARNAS

7,5 KG

TOUW

1 KG

DOOSJE MET
LUCIFERS

0,1 KG

ENERGY-
DRINK

0,3 KG

EHBO-KIT

2,5 KG

SCHEP

3 KG

GIFTANDEN

1 KG

OORLOGSHOND

9,5 KG

LICHTKOGELS

1,5 KG

KOMPAS

0,8 KG

REKEN-
MACHINE

0,7 KG

REDDING-
DEKEN

0,7 KG

ZAKDOEKEN

0,4 KG

TRANSISTOR
RADIO

2 KG

ZAAG

1,5 KG

VOLLENBAL

0,5 KG

OPBLAAS-
BOOTJE

2,5 KG

KAARTSPEL

0,5 KG

INSECTEN-
KILLER

1,2 KG

VOILNIS-
ZAKKEN

1 KG

ZAKLAMP

1,5 KG

HAARLAK

0,3 KG

**BOKSHAND-
SCHOENEN**

2 KG

**PIJL-EN-
BOOG**

5 KG

**HERBRUIKBARE
BEKER**

1,5 KG

KOEKENPAN

2 KG

WINTERJAS

5 KG

NACHTKAARS

1,3 KG

**WANDEL-
SCHOENEN**

1 KG

**WATERZUIVERINGS-
TABLETTEN**

2 KG

AFRITSBROEK

0,8 KG

**HAND-
SCHOENEN**

0,4 KG

**ZONNEBRAND-
CRÈME**

1 KG

**OPVOUWBARE
JERRYCAN**

0,5 KG

**VLAMMEN-
WERPER**

3 KG

**GEREEDSCHAP-
SET**

10 KG

**HONKBAL-
KNUPPEL**

2 KG

FLUITJE

0,1 KG

GRANAAT

2 KG

NUNCHAKU

3,6 KG

SABEL

2 KG

MIJNBOM

3 KG

**BIAREN-
PLEISTERS**

2 KG

GALAJURK

1 KG

**PRIKKEL-
DRAAD**

2,4 KG

DOLK

1,5 KG

**WERP-
STERREN**

2,7 KG

SNOEPJES

4 KG

SCHILD

4,8 KG

Bijlage #3

STRATEGISCH

CHARMANT

STERK

WILSKRACHTIG

TACTISCH

ZWAAR

LUCHTIG

EMOTIONEEL
STERK

ARGUMENTATIEF

BEKNOPT

SOCIAAL

OVERGEVOELIG

MISLEIDEND

MEEDOGENLOOS

AMBITIEUS

AANPASSEND

GERUISLOOS

GEHOORZAAM

GEVAARLIJK

HEERSZUCHTIG

ACHTERDOCHTIG

DAPPER

DOMINANT

GEDISCIPLINEERD

IJVERIG

IMPONEREND

INTELLIGENT

KWETSBAAR

LEVENSLOUSTIG

MOEDIG

NIEUWSGIERIG

LISTIG

STATIG

SPORTIEF

SNEL

PLICHTSGETROUW

SLOW

VINDINGRIJK

WISPELTURIG

ZELFVERZEKERD

Bijlage #4

ANGST

GELUK

WOEDE

VERDRIET

LIEFDE

Bijlage #5

Beschrijvingen van oorlogen

De Peloponnesische oorlog

De Peloponnesische oorlog was een oorlog tussen Sparta en haar bondgenoten (de Peloponnesische Bond) en Athene en haar bondgenoten (de Delisch-Attische Bond). Athene vond Sparta een achterlijke en totalitaire staat. Sparta vond Athene imperialistisch, hebzuchtig en arrogant. Nog voor de oorlog uitbrak heerste er dus al een grote spanning tussen deze twee rivalen.

Er waren drie aanleidingen die ervoor zorgden dat de spanning tussen de bonden nog verder opliep en in 431v.C. de oorlog uitbrak:

1. Athene boycotte handel met de stad Megara.
2. De stad Potidaea werd opnieuw ingenomen door Athene, tegen de zin van Sparta
3. Er brak een strijd uit tussen Athene en Korinthe. Korinthe was onderdeel van de Peloponnesische Bond.

De Spartanen vielen aan onder de leus: Vrijheid voor de Atheners. De Atheners vluchtten naar de havenstad Piraeus. Bijna alle Griekse staten deden mee omdat ze lid waren van één van de twee bonden. Er vielen veel doden en hoe langer de oorlog duurde, hoe wreder het werd. Er werden mensen verminkt, uitgehongerd en opzettelijk verdrinken.

De Spartanen kregen steun van de Perzen (die ooit hun vijand waren) en een extra vloot. De Atheners verloren juist steun en het geld raakte op. Athene was failliet. In 404 voor Christus eindigde de oorlog. Sparta won. In Griekenland werd de democratie vervangen door een oligarchie. Ook de Spartanen waren verzwakt. Beide staten zouden nooit meer zo groots worden als dat ze voor de oorlog waren.

Koreaanse oorlog

Korea was in 1910 veroverd door Japan. In de Tweede Wereldoorlog werd Japan verslagen door de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie. De twee landen bevrijdden samen Korea, de VS het zuiden van Korea en de Sovjet-Unie het noorden. Beiden wilden van Korea een onafhankelijke staat maken. Ze waren het er echter over oneens hoe de staat eruit moest zien. De SU wilde van Korea een communistische staat maken, terwijl de VS een democratische Koreaanse staat nastreefden.

Het noorden en het zuiden zetten vanuit deze verschillende ideologieën elk een andere koers uit. De vereniging van

de twee delen werd een ongrijpbare droom. Zuid-Korea kreeg een door de VS gesteund anticommunistisch autoritair regime onder leiding van Syngman Rhee, terwijl Noord-Korea naar communistisch model werd ingericht met Kim-Il-Sung als leider.

Grensgeschillen ontstonden en al gauw waren er militaire confrontaties rondom de 38e breedtegraad.

In 1948 werd de scheiding definitief en ging het zuiden verder als de Republiek Korea. Het noorden – vanaf dat moment de Democratische Volksrepubliek Korea – kreeg actieve steun van de Sovjet-Unie in de vorm van wapens en goederen. De Amerikanen hielden het zuidelijke leger slechts lichtbewapend om escalatie te voorkomen. In de daaropvolgende twee jaar bleven de verhoudingen erg onrustig. Er vonden constant schermutselingen plaats aan de grens en in het zuiden woedde een door het noorden gesteunde opstand die met harde hand werd onderdrukt.

Na spannende jaren brak in 1950 de Koreaanse Oorlog uit. Sovjet-materiaal en Chinese troepen werden ingezet aan Noord-Koreaanse kant, terwijl westerse mogendheden ingrepen ten behoeve van Zuid-Korea.

De bloedige oorlog duurde uiteindelijk voort tot 1953 en eindigde in een wapenstilstand zonder vredesverdrag. Deze situatie is tegenwoordig nog steeds van kracht. De toestand van het huidige Korea kan derhalve worden beschouwd als de uitkomst van een ideologische polarisering tijdens de Koude Oorlog. Terwijl het communistische blok uit elkaar viel in de jaren tachtig en negentig, bleef Noord-Korea vasthouden aan de Stalinistische koers en werd het een internationaal sterk geïsoleerde natie.

Syrische burgeroorlog

De Syrische burgeroorlog is een oorlog tussen enerzijds president Bashar al-Assad met het regeringsleger en anderzijds de rebellen die tegen zijn regime vechten. De oorlog is alleen geen tweezijdig conflict. De Koerden vechten zowel tegen IS als president Assad en het buurland Turkije tegen Assad, de IS en sinds 2019 ook tegen de Koerden. Het conflict wordt nog ingewikkelder als de westerse landen betrokken raken.

De oorlog begon in 2011. Sinds 2014 is de Islamitische Staat ook delen van Syrië over aan het nemen. Als kalifaat claimde IS religieus, politiek en militair gezag over alle moslims over de hele wereld. De Syrische overheid en oppositie verkeerden niet langer in een strijd die enkel tussen hen beslecht moest worden; beide partijen waren sinds de opkomst van IS ook met het kalifaat in strijd. Derhalve wordt de oorlog een meervoudige burgeroorlog genoemd.

Bijlage #5

(vervolg)

De Syrische bevolking protesteerde tegen hun leider. Burgers vonden dat hij te weinig deed tegen werkloosheid, armoede, corruptie en ongelijkheid. Het regeringsleger trad hard op tegen deze protesten en er vielen duizenden doden.

Op 29 juni 2011 richtten de tegenstanders van president Assad het Vrije Syrische Leger op. Zij pakten de wapens op en veroverden veel grondgebied.

In augustus 2013 werd een voorstad van Damascus – de hoofdstad van Syrië – aangevallen door het regeringsleger, waarbij ook chemische wapens werden ingezet. President Assad heeft na veel kritiek toegezegd om zijn chemische wapens te vernietigen.

Hoewel Assad eerder zo goed als verslagen leek, heeft hij de situatie anno 2019 weer redelijk onder controle, mede door het recente vertrek van Amerikaans materieel in het oorlogsgebied.

Zesde Kruistocht

De Zesde Kruistocht begon in 1228 als een poging van de christenen om Jeruzalem te veroveren van de moslims. Jeruzalem was voor zowel de christenen als de moslims een heilige stad. Het islamitische equivalent van een kruistocht duiden we aan als een jihad. Beide termen betekenen “heilige oorlog”.

Deze kruistocht maakt deel uit van een reeks kruistochten. Dit is een reeks militaire missies die over het algemeen werd georganiseerd en ondersteund door de paus of de Rooms-katholieke Kerk. De kruisvaarders gebruikten het Christelijke kruis als symbool, met het geloof dat dit hen onoverwinnelijk maakte in hun strijd tegen de moslims.

In de Middeleeuwen drukte de Kerk een grote stempel op het regime van Frederik II, de toenmalige keizer van het

Heilig Roomse Rijk. Frederik II had de paus beloofd dat hij de kruistocht zou leiden. Door ziekte moest hij later aansluiten, maar zijn leger was inmiddels al vertrokken. Bij zijn aankomst was het leger echter al gehalveerd door zware stormen op de Middellandse Zee en conflicten met de christelijke adel die regeerden over bepaalde gebieden uit zijn rijk. Zij wilden de macht van Frederik II over hun gebieden namelijk niet erkennen.

Eenmaal aangekomen, suste Frederik de boel. Zijn leger was dusdanig klein geworden dat het aanvangen van een oorlog tegen de moslims in Jeruzalem op een verlies uit had kunnen lopen. Om zijn eer hoog te houden, trok hij toch met zijn leger naar Jeruzalem, in de hoop dat dit Sultan Al-Kamil zou intimideren en zou overhalen te onderhandelen over een vreedzame machtsoverdracht van het Heilige land. De moslims waren onderling in conflicten betrokken, dus voor hen was het ook gunstiger om geen oorlog te voeren met de christenen. Al-Kamil en Frederik II wilden de onderhandelingen zoveel mogelijk rekken, zodat de weerstand van zowel de christenen als de moslims tegen een akkoord zou verminderen.

De onderhandelingen duurden vijf maanden, waarbij het van belang was geweld te voorkomen en bloedvergieten te vermijden. Opvallend was dat er geen gewonden vielen, aangezien dit vanuit het oogpunt van de kruisvaarders een onbegrijpelijke en ongebruikelijke opstelling was.

Uiteindelijk sloten de twee partijen een compromis. Dit compromis hield in dat de moslims en de christenen het zeggenschap over Jeruzalem zouden delen en dat de steden Nazareth, Sidon, Jaffa en Bethlehem aan de christenen werden overgedragen.

Bijlage #6

Het nagesprek

Tips voor de gespreksleider

De startvragen en stellingen die u vindt bij de opdracht zijn zo geconstrueerd dat ze de aanzet geven tot een filosofisch gesprek. Hieronder leest u wat wij met het filosofisch gesprek beogen en een aantal handvatten voor u als gespreksleider.

Filosoferen gaat niet over het leren van een waarheid, maar over het doen van onderzoek naar dingen waar we niet direct een (eenduidig) antwoord op weten.

Een filosofisch gesprek vraagt diepgang; meningen dienen verder verkend te worden, standpunten worden onderbouwd en argumenten moeten (met voorbeelden) onderzocht, verhelderd en getoetst worden. Filosoferen doe je niet in je eentje, maar in een groep. Als docent doet u zelf niet mee aan het gesprek, u heeft een andere essentiële taak, die van gespreksleider.

De regels bij een filosofisch gesprek

Natuurlijk gelden ook bij een filosofisch gesprek de gebruikelijke regels van elk ander gesprek, maar daarnaast is er een aantal specifieke regels waar u mee werkt:

- Wees nieuwsgierig naar de gedachten van de leerlingen en verwacht dit ook van de leerlingen naar elkaar
- Let er op dat filosoferen een groepsproces is, waarbij je samen bouwt aan het onderzoek. Bouwen doe je door bijvoorbeeld te luisteren naar de redenen achter een mening. Wie een mening inbrengt moet bereid zijn uit te leggen waarom hij/zij dat vindt. Elkaar laten uitpraten is vanzelfsprekend. Probeer altijd verder te zoeken dan het eerste antwoord.
- Om het gesprek helder te houden, is het fijn om geregeld te vragen of iedereen het nog kan volgen. Schrijf af en toe een mooie zin of een belangrijk woord op.
- Tijdens het filosofisch gesprek gebruiken we alleen de ideeën en gedachten van de deelnemers aanwezig in de groep. Alleen deze personen zijn hier om hun mening uit te leggen.
- Deelnemers hebben het recht om te zwijgen. Betrokken luisteren is even waardevol.
- Rond een gesprek altijd af, hoe kort of lang het ook is geweest. Dat kan door samen met de groep de lijn van het gesprek na te lopen. Kijk of er misschien conclusies getrokken kunnen worden. U kunt ook de mooiste uitspraken van het gesprek laten benoemen of vragen of de deelnemers tijdens het gesprek iets hebben gehoord dat ze nog lang zullen onthouden.
- Als gespreksleider bent u geen deelnemer in het gesprek. Laat u, als docent, aan het einde van een gesprek niet (toch nog) verleiden uw persoonlijke mening over het onderwerp te geven. Laat de leerlingen overtuigd zijn van het belang van hun eigen onderzoek en meningen.

